

ZEE- MOLLUSKEN OP POSTZEGELS

door mr. W. Faber

Afb. 1. Ammoniet.

VERZAMELGEBIED

Toen de Vita Marina nog in de oude gedaante verscheen, zijn onder de titel biomarephilatelie enkele artikelen verschenen over zeedieren op postzegels. Reeds toen bleek, dat voor dit onderwerp in bredere kring belangstelling bestond. Ik neem aan, dat die belangstelling nog bestaat en wellicht voor uitbreiding vatbaar is.

Het aanleggen van zgn. thematische postzegelverzamelingen vindt steeds meer aanhang. Dit heeft helaas tot gevolg, dat verschillende, vooral onlangs zelfstandig geworden staten het ten behoeve van hun schatkist nodig vinden talloze nieuwe uitgiften te laten verschijnen, welke postaal vrijwel zonder betekenis zijn. Het is duidelijk, dat het daarom een kostbare geschiedenis is een verzameling welke een breed terrein — zoals b.v. de gehele fauna — bestrijkt, alleen al bij te houden. Postzegels, waarop zeemollusken zijn afgebeeld, komen echter nog niet zo veelvuldig voor en bovendien hebben deze dieren eerst laat hun weg naar de postzegel gevonden. Eigenlijk pas in 1950. Weliswaar treft men ook oudere zegels aan met afbeeldingen van schelpen erop, maar die afbeeldingen vormen dan slechts een onderdeel van het totale zegelbeeld. Bovendien is daardoor niet goed vast te stellen welke soort is afgebeeld. Wanneer ik dus postzegels met zeemollusken bedoel, heb ik het oog uitsluitend gericht op die zegels, waarop het afgebeelde dier de voornaamste plaats inneemt. Een zodanige beperking van het verzamelgebied biedt niet alleen meer mogelijkheden voor een zekere compleetheid maar vereist ook geen overdreven investering bij het begin.

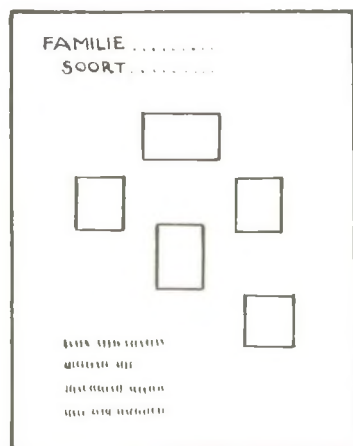
OPZET

In de hiervoor aangehaalde artikelen zijn ook enkele suggesties gedaan ten aanzien van de opzet van een dergelijke verzameling: landsgewijs, chronologisch of naar diersoort.

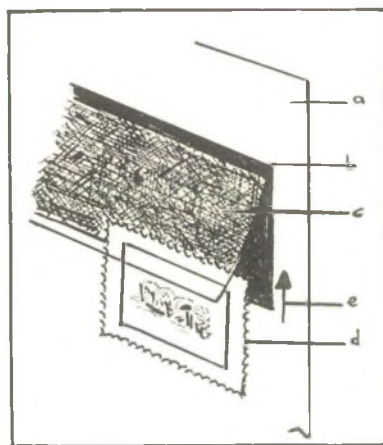
De eerstgenoemde mogelijkheid lijkt mij weinig zinvol. Deze heeft de praktische nadelen, welke ik nog zal bespreken, en bezit uit biologisch oogpunt geen enkel voordeel. Men zou zich nog kunnen voorstellen, dat iemand de fauna van een bepaald gebied bijeen wil brengen, maar daarvoor is een landsgewijze verzameling ongeschikt. De door de mens gecreëerde landsgrenzen hebben nu eenmaal voor de natuurlijke verspreiding der dieren geen enkele betekenis. Bovendien grenzen sommige landen, zoals de Verenigde Staten, aan verschillende zeeën met ieder een geheel eigen fauna.

Op tentoonstellingen treft men meestal een rangschikking naar soort of familie aan. Biologisch is dat natuurlijk ook het meest ideaal. Filatelistisch wordt nog wel eens het bezwaar aangevoerd, dat deze methode verplicht tot het opbreken van series, zodat men ook de overige zegels van die serie moet bewaren om waardevermindering te voorkomen. Persoonlijk vind ik dat het doel van de verzameling doorslaggevend moet zijn en dat de opzet daaraan ondergeschikt moet worden gemaakt. Wanneer dan bovendien nog door het beperkte verzamelgebied de geldelijke waarde toch al niet zo hoog is, lijkt het mij overbodig zich over die waardevermindering al te druk te maken.

Als uitgangspunt kiezen we dus de indeling naar soort, omdat deze uit biologisch oogpunt de meeste voldoening schenkt. Dit betekent echter tevens, dat we niet de gemakkelijkste opzet hebben gekozen. U kunt immers nooit tevoren weten hoeveel afbeeldingen van eenzelfde soort of familie nog zullen verschijnen. Uw verzameling moet zich derhalve steeds aan een nieuwe situatie kunnen aanpassen. Dat zal ongetwijfeld moeilijkheden opleveren, wanneer een albumblad geheel is gewijd aan een bepaalde soort (afb. 2) en er later zegels met afbeeldingen van diezelfde soort bijkomen. Vanzelfsprekend kunt u een geheel nieuwe bladzijde maken, maar dan moet u toch wel voorzichtig te werk gaan. Wanneer u namelijk de plakkers gaat vervangen, bestaat er kans op beschadiging van de zegel.¹⁾

Afb. 2. Een albumblad, ingedeeld naar diersoort en voorzien van de gewenste gegevens.

Afb. 3. a. albumblad; b. klemstrook; c. doorzichtig cellophaan; d. postzegel; e. richting waarin de zegel wordt geschoven.

¹⁾ Tegenwoordig staat bovendien filatelistisch een postfrisse zegel zonder plakker in hoger aanzien dan een dergelijke zegel met eerste plakker en deze geniet weer de voorkeur boven een zegel met tweede plakker enz. U moet niet vragen waarom, want dan krijgt u geen zinnig antwoord.

Weliswaar is er met wat handigheid de mogelijkheid eenzelfde plakker nog eens te gebruiken, maar u kunt ook in plaats van de gewone plakkers gebruik maken van de in de handel verkrijgbare klemstroken. Deze worden in de juiste maat met de gegomde achterzijde op het blad bevestigd en de zegel kan met een pincet ertussen worden geschoven (afb. 3). Soms verschuiven de zegels wel eens iets, maar ze kunnen ook weer gemakkelijk op hun plaats worden gebracht. Uiteraard zult u een gedeelte van iedere pagina bestemmen voor de vermelding van gegevens over de afgebeelde dieren.

In plaats van een album kunt u ook gebruik maken van insteekbladen die in de Vita Marina-ringband passen. Hoewel dit weinig mogelijkheden biedt voor het opzetten van een aantrekkelijke verzameling, is het gebruik van dergelijke bladen aan te bevelen voor het allereerste begin, wanneer men nog weinig overzicht heeft.

In onze opsomming van mogelijkheden hebben we ook de chronologische volgorde genoemd. Deze heeft het gemak, dat alle zegels achter elkaar kunnen worden ingeplakt en dat zo de moeilijkheden voortvloeiende uit het indelen naar soort worden vermeden. Daarentegen is een dergelijke verzameling biologisch gezien weinig overzichtelijk. Met zal in ieder geval op de lange duur nuttig zijn iets te ondernemen om daarin de weg te vinden.

WELKE ZEGELS?

Hierna zal ik een overzicht geven van de uitgiften, welke voor ons doel — het aanleggen van een verzameling van postzegels met afbeeldingen van zeemollusken — in aanmerking komen. Dit overzicht kan men beschouwen als een soort catalogus voor een zeer beperkt terrein. Het zal dus ook regelmatig worden aangevuld. Hierdoor reeds is een andere indeling dan een chronologische vrijwel uitgesloten, maar dat lijkt mij geen bezwaar. Het doel van dit overzicht is immers geen andere dan u op de hoogte te brengen en te houden van hetgeen is verschenen en nog verschijnt. Daarom geef ik ook niet meer gegevens dan strikt noodzakelijk en volsta met het vermelden van jaar en land van uitgifte, waarde van de zegel alsmede de wetenschappelijke naam van het daarop afgebeelde dier voor zover bekend. Bij iedere zegel of serie zult u bovendien een aanduiding als (Yv. 76/77) aantreffen. Dit betekent, dat die zegel of serie onder het daarbij vermelde nummer is opgenomen in de grote postzegelcatalogus van Yvert & Teller.²⁾ Hierdoor wordt het mogelijk in een winkel of waar dan ook op gemakkelijke manier duidelijk te maken welke zegel men zoekt.

Aangezien de prijs van een postzegel geen constant gegeven is, heb ik deze weggelaten. Eveneens zult u tevergeefs zoeken naar biologische wetenswaardigheden. Vermelding daarvan zou of onvolledig en dus willekeurig moeten zijn of zo uitgebreid, dat het buiten het bestek van dit overzicht valt. Bovendien behoort ieder verzameling het stempel te dragen van degeen die haar opzet. In het kader daarvan kunt u haar verrijken met die aanvullende gegevens, welke u zelf wenselijk acht. Het hierna volgend overzicht bevat slechts het bestaande materiaal.

²⁾ Een A voor het nummer betekent luchtpostzegel, een T portzegel en een S dienstzegel.